

Nieuwsbrief Gedachten Uitpluizen

COGN & CUE
CITRUS
HOSES

20 september 2007

Perceptuele aberraties: terug naar de fenomenologie

Zowel Kraepelin als Bleuler constateerden dat de hogere cognitieve functies zoals denken gestoord zijn bij psychose en gingen er vanuit dat de automatische en basale cognitieve processen zoals bijvoorbeeld waarnemingsprocessen ongestoord zijn. De Duitse fenomenologische traditie richt zich juist op de basale cognitieve stoornissen en spreekt van basisstoornissen en perceptuele aberraties. Dit sluit op dit moment dicht aan bij het huidige cognitieve model van psychose. Uit de basale perceptuele stoornissen kunnen ook de stoornissen in de belevenis van het zelf verklaard worden. Fenomenologen benadrukken namelijk dat ons gevoel van bestaan, er zijn, verbonden zijn met de wereld gebaseerd is op het grote belang (primaat) van de percepties in al onze cognities. Matussek is zo'n fenomenoloog en hij heeft geobserveerd dat bij de psychose het waarnemingsveld zijn interne organisatie verliest. De waarneming bestaat uit fragmenten zonder onderlinge samenhang. Bepaalde fragmenten komen midden in de aandacht en raken onthecht van de waarnemingscontext. Bijvoorbeeld de weerman van de televisie komt als het ware los van de uitzending en de persoon ervaart dat de weerman zich direct tot de persoon richt. De persoon gaat proberen dit soort ervaringen toch te begrijpen. Het hergroeperen van deze fragmenten kan dan lijden tot onjuiste conclusies en waanopvattingen. Het langzaam losser worden van het de waarnemingscontext leidt ook tot secundaire veranderingen, waaronder het verlies van het gevoel van continuïteit in de gebeurtenissen. Bijvoorbeeld wordt de conclusie getrokken dat de weerman in code spreekt en dat de aangekondigde vorst betekent dat er gevaar dreigt en hij het huis niet moet verlaten. Ook het 'zelf' komt losser te staan van de buitenwereld. Normaal gesproken zijn zelf en waarnemingsveld met elkaar verbonden in een natuurlijk gevoel 'er te zijn'. Er ontstaat een onoverbrugbare verwijdering en vervreemding tussen het zelf en de wereld, een fragmentatie van de ervaring en een aantasting van het vanzelfsprekende gevoel te bestaan in de wereld. Deze ontregelde waarneming wordt verder gekenmerkt door het onvermogen om los te komen van bepaalde details die pregnant in het oog springen. Er ontstaat een hyperconcentratie op bepaalde details in de waarneming voorwerpen, die een sterk persoonlijke boodschap lijken te bevatten. Bijvoorbeeld een glimlach wordt geïnterpreteerd als grijns en opgevat als teken van kwade bedoelingen van de ander.

In dit nummer

- 1 Perceptuele aberraties: terug naar de fenomenologie
- 2 Agenda
- 2 RSS feed
- 2 Abonnement

*Perceptuele ontregelingen
liggen ten grondslag aan
psychose.*

*Waarnemingsstoornissen
tasten ook het 'zelf' aan*

De mechanismen die een samenhang bewerkstelligen in de waarneming gaan bij fragmentatie druk aan de gang en omdat niet alle waarnemingsaspecten in ogenschouw worden genomen, kunnen foutieve of waanopvattingen plotseling de vreemde ervaringen verklaren.

In de laat-prodromale fase ontstaat zo vaak agitatie en het gevoel dat er iets belangrijks of verschrikkelijks staat te gebeuren, maar met de onmogelijkheid te kunnen zeggen wat er staat te gebeuren. In deze waanstemming gaat de waanvorming veelal van start.

Uhlhaas, P.J. & Mishara, A.L. (2007). Perceptual Anomalies in schizophrenia: Integrating phenomenology and cognitive neuroscience. *Schizophrenia Bulletin*, 33, 142-156.

Agenda

Het derde **landelijke schizofrenie congres** heeft als thema Zorgen voor verband. Het congres wordt georganiseerd door de [schizofreniestichting](#) – kenniscentrum voor zorg en beleid en vindt plaats op 22 november 2007 in Zwolle. Beide voorgaande congressen waren lang van tevoren uitverkocht. Meld je dus tijdig aan. Klik op de link of het plaatje van de folder in de kantlijn voor meer informatie en de inschrijving.

RSS feed

De website heeft nu een RSS feed. Als u de laatste Internet Explorer 7 gebruikt dan kunt u zich abonneren op deze feed. U krijgt dan bericht welke onderdelen van de website gewijzigd zijn, zodat u altijd up to date bent. U kunt zich abonneren op deze feed op de homepage van www.gedachtenuitpluizen.nl

Abonnement

Nog geen abonnement op deze nieuwsbrief? Meld je aan bij www.gedachtenuitpluizen.nl Het registreren is kosteloos. Als u de nieuwsbrief als documentfile ontvangt kunt u de links volgen door de Ctrl toets ingedrukt te houden en de link aan te klikken. Stuur deze nieuwsbrief (Forward) door naar mogelijk geïnteresseerde anderen.

*De toolkit Gedachten
Uitpluizen is te verkrijgen op
www.gedachtenuitpluizen.nl*